

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

A A R S E X A M E N

i

Kongsbergs offentlige Skole

1872.

INDHOLD:

1. Skoleefterretninger, meddelte af Rektor.
 2. Prøver af en metrisk Oversættelse af Phædri Fabler, af Adjunkt M. J. Bugge.
-

KONGSBERG.

Trykt af N. Erlandsen.

1872.

Indbydelseskrist

til

AARSEXAMEN

i

Kongsbergs offentlige Skole

1872.

INDHOLD:

1. Skoleefterretninger, meddelte af Rektor.
 2. Prøver af en metrisk Oversættelse af Phædri Fabler, af Adjunkt M. J. Bugge.
-

KONGSBERG.

Trykt af N. Erlandsen.

1872.

Skoleefterretninger.

Skoleefterretninger.

1871—1872.

Skolens fremtidige Ordning.

Ved den kgl. Resol. af 5te Mai 1870 er Planen for Kongsbergs offentlige Skoles successive Omdannelse overensstemmende med Lov af 17de Juni 1869 bleven bestemt for Tidsrummet indtil 1ste Juli 1873, da den ældre Mittel- og Realskoles Virksomhed vil være afsluttet og den nye Ordnings Middelskole i Skoleaaret 1872—73 vil have været i Virksomhed med alle sine Klasser. Skolens Ordning længere frem er endnu ubestemt. For at forberede den endelige Afgjørelse af de herhen hørende Spørgsmaal, om nemlig Skolen fremdeles skal vedblive at være ordnet alene som Middelskole, eller om den tillige skal omfatte nogen af de øvrige i den nye Skolelov omhandlede Skolearter, er Skolens Rektor tilligemed Skoleraad ved det kgl. Kirke-Departements Skrivelse af 10de Januar 1871 opfordret til at fremkomme med Forslag, og Skoleforstanderskabet anmodet om i samme Anledning at afgive sin Betænkning efter at have æsket Erklæring fra Stedets Kommunebestyrelse, forsaavidt de Punkter angaar, hvorom dennes Udtalelse eller Beslutning udkræves. I Departementets Skrivelse hedder det herom saaledes:

“ — — — Navnlig antager Departementet, at det tilkommer Kommunebestyrelsen at udtale sig over, hvilken eller hvilke af de ved Lov af 17de Juni 1869 indrettede Skolearter Stedets Skole bør omfatte, om der med Mid-

delskolen skal, saaledes som § 7 i Skoleloven aabner Adgang til, forbindes en eller flere Forberedelsesklasser, samt om Skole- og Indskrivningspengenes Størrelse og Fripladsenes Antal. Ligeledes antager Departementet, at Kommunebestyrelsen bør paany fatte udtrykkelig Beslutning om Størrelsen af det Tilskud, som for Fremtiden skal af Kommunen aarlig ydes Skolen, og om sin Forpligtelse til at forskaffe og vedligeholde et tilstrækkeligt og forsvarligt Lokale for Skolen (Rektorbolig derunder indbefattet) og til at udstyre Skolen med fornødent og hensigtsmæssigt Inventarium. Til Veiledning ved Bestemmelsen af Kommunens Tilskud og overhovedet ved Affattelsen af Planen for Skolens Ordning skal Departementet her henvise til, hvad der i Rundskrivelsen af 24de Novbr. 1869 er bemærket med Hensyn til Affattelsen af Budgetforslaget for den følgende Termin og om Fastsættelsen af Skolepengene fra 1ste Juli 1872, hvorhos det bedes erindret, at særskilt Lys- og Brændpenge ikke ville blive at erlægge, samt at Testimoniegebyr bortfalde ifølge den nye Skolelov. Med Hensyn til Skolelokalerne skal Departementet bemærke, at det, navnlig hvor saadanne skulle anskaffes fra Nyt af, bør iagttages, at ialfald nogle af Skoleværelserne indrettes meget rummelige, saa at det ikke skal blive nødvendigt af sanitære Hensyn at skride til den kostbare Foranstaltning at dele en Klasse i to sideordnede Klasser, uagtet en saadan Deling ikke vilde med Nødvendighed paakræves af disciplinære- eller Undervisningshensyn. — — —⁴

Denne Sag har flere Gange baade i forrige Aar og i dette været under Overveielse i Skoleraadet. Dens endelige Behandling har imidlertid været udsat af Hensyn til Skolens i den sidste Tid temmelig stærkt aftagne Discipelfrekvents, der forekom Rektor at opfordre til i det Længste at afvente, hvorledes Forholdene ved Skolen i denne Henseende vilde stille sig. I Møde

den 23de Marts d. A. afsluttede Skoleraadet disse Overveielser og dets endelige Betænkning vedtoges.

Sagen er af den Vigtighed for Skolen og det Sted, for hvilket denne virker, at den Anledning, som haves til at oplyse om Skolens Anliggender ved det Indbydelsesskrift, der i Regelen skal udgives af Skolen til hvert Aars offentlige Examen, ikke bør lades ubenyttet. Rektor har derfor troet, at saadant Indbydelsesskrift ogsaa iaar burde udgaa fra Skolen, og optager saaledes her Skoleraadets Betænkning tilligemed en Meddelelse om Resultatet af Skoleforstanderskabets Overveielser om samme Sag, saalangt som disse nu i de første Dage af Juni ere fremskredne.

BETÆNKNING

*med Forslag angaaende Kongsbergs offentlige
Skoles fremtidige Ordning,*

afgivet af Skoleraadet for denne Skole.

— — — Spørgsmaalet om, hvilken af de i den nye Skolelov omhandlede Skolearter en offentlig Skole her paa Stedet bør omfatte, vil i sin Almindelighed, uden Hensyn til de formentlig tilfældige og forbigaaende Omstændigheder, hvorunder Skolen for Øieblikket er stillet, og under hvilke den vel ogsaa endnu i nogle Aar, det kan ikke vides hvorlænge, vil komme til at virke, vistnok rettest besvares ved Henvisning til den Maade, hvorpaa det har lykkets Kongsbergs Skole nu i mere end 20 Aar at tilfredsstille Stedets Trang til en Skole for den høiere Almendannelse. Efter den Omdannelse, som dette Steds offentlige Skole fik i 1852, da den ordnedes som kombineret Middels- og Realskole med et otteaarigt Kursus, fordelt paa 4 opadstigende Klasser for Alderen 8–16 Aar, har Skolen gennem hele denne Aarrække samlet alle de Disciple, for hvilke her paa Stedet en høiere Almendannelse har været forlangt, og dertil trukket til sig

Disciple fra en lidt eller lidt mere udvidet Kreds af Stedets Befolkning, hvorfor ikke blot Discipelantallet i Skolen lige indtil de sidste 2 Aar temmelig jævnt har været i Stigende og i en Række af Aar gaaet op til flere over 60, men ogsaa Interessen for Skolens Bestaaen er bleven større og mere almindelig blandt Byens Befolkning.

Se med Hensyn til Discipelfrekvensen de Oversigts-tabeller, som ere meddelte for 1852—1871 i de fra Skolen udgivne Examensprogrammer for 1865 (S. 36), for 1868 (S. 99) og for 1871 (S. 32 og 34). Se endvidere de Oplysninger om samme, som ere meddelte i Rektors Opgaver Bilag A.

Af den hidtil vundne Erfaring synes det nemlig at fremgaa, at den Ordning, der maa antages mest at tilfredsstille Stedets Trang til en offentlig Skole, maatte saa nært som muligt slutte sig til den hidtil bestaaende Skole og have samme Omfang som denne. Men en dertil sigtende Ordning vil Kongsbergs Skole under de i Loven stillede Betingelser for sammes Gjennemførelse ikke kunne bære. Den for Universitetet forberedende Undervisning i 15—16 Aars Alder er efter den nye Skolelov henlagt fra Middelskolen til Gymnasierne med deres treaarige Kursus, og en Ordning, hvormed tilknyttedes de övrige Dele af den hidtil bestaaende Mittel- og Realskoles Undervisning, baade den for 8—9 Aars Alderen beregnede og den i det 15—16 Aar fortsatte Realundervisning, vilde i den nye Skole ikke som i Mittel- og Realskolen kunne ordnes med 4 toaarige Klasser, men vilde mindst udkræve 1 Forberedelsesklasse og 3 toaarige Middelskoleklasser foruden den i Loven omhandlede praktiske Realklasse. En Søgning, der nogenlunde svarede til de for en Skole med dette større Antal af Klasser nødvendige Udgifter, vilde ikke kunne paaregnes. Selv om Skolen efter denne Ordning kunde vente at erholde et ligesaa stort Discipelantal, som den hidtil bestaaende Skole indtil for nylig har havt,

vilde dog ogsaa dette Discipelantal blive for lidet i Forhold til de paaregnelige økonomiske Midler.

Det vil formentlig erkjendes, at af de for den antydede Ordning fornødne 5 Klasser er Forberedelsesklassen den, som lettest kan undværes. Den vilde heller ikke kunne erhverves uden forøgede Opforelser fra Kongsbergs Kommunes Side. Om den end gjordes toaarig (for 7—9 Aar), vilde den ikke erholde saa megen Søgning, at den alene kunde opretholdes ved Indtægterne af Skolepengene, og da Staten efter den nye Skolelov ikke bidrager til denne Del af Skoleundervisningen, maatte det Beløb, hvormed Udgifterne vilde overskride Indtægterne for denne Klasse, tilveiebringes ved Tilskud af Kongsbergs Kommune. Men Understøttelse af Kommunen til nogen anden Skoleundervisning for Barnets første Skoleaar, end den, som Byens Almueskole tilbyder, kan der ikke ventes og bør der formentlig heller ikke gjøres Krav paa. Det viser sig desuden, at paa dette Felt af Skoleundervisningen kan Privatskolen, der kan samle alle Børn i den nævnte Alder, baade Gutter og Piger, afhjælpe det forhaandenværende Behov.

Derimod vil Byen ved Ophævelsen af den fortsatte Realundervisning, hvortil der i den hidtil bestaaende Skoles 2den Realklasse har været Adgæng for 15—16 Aars Alderen, lide et mere føleligt Tab. Som det sees af de af Rektor i foranævnte Bilag A. meddelte Oplysninger om Discipelfrekventsen i Skolen, er det vistnok kun et lidet Antal af Disciple, som fuldstændigen have gennemgaaet 2den Realklasses toaarige Kursus. Det viser sig imidlertid, at Antallet af disse Disciple i de sidste 6 Aar har været ikke saalidet større end tidligere, og for dem, der have bestemt sig til som polytekniske Studerende, hvad nylig har været Tilfældet med 3 af Skolens Disciple, at søge Uddannelse i en høiere teknisk Undervisningsanstalt, vil det være af Vigtighed, at de, for at sikre sig Optagelse

i denne, uden ved samme at behøve at gjennemgaa noget forberedende Kursus, paa Hjemstedet erhverve sig videre gaaende Kundskaber i Mathematik, end Middelskolen efter den nye Ordning skal eller er istand til at meddele dem. Desuden er der ikke saa liden Rimelighed for at antage, at der af saadanne Disciple, der efter den gamle Skoles Ordning vilde have gjennemgaaet Latinklassernes fulde Kursus, vil være flere, der saavel paa Grund af den stærke Tilstrømning til Universitetet, som, fordi Adgangen til den for dette forberedende Undervisning gennem de treaarige Gymnasier vil være dem for kostbar, under den nye Ordning kunne ønske at fortsætte Realundervisningen ogsaa, efterat de have bestaaet Middelskolens Afgangsexamen, eller som, uden at kunne tænke paa et polyteknisk Studium, dog have Raad til, forinden de gaa over i det praktiske Livs Lære og Tjeneste, at anvende endnu et Aar (15—16) til at fortsætte sin Uddannelse i nogle for deres fremtidige Stilling vigtige Fag, enten sproglige eller mathematiske, især naar der skal gives dette Aars Undervisning en mere praktisk Retning, saaledes som den efter Skoleloven skal ordnes i den i samme omhandlede praktiske Realklasse.

Men selv om det saaledes maa indrømmes, at en saadan praktisk Realklasse vilde tilfredsstille et her virkelig for nogen Del tilstedeværende Krav, saa kan det dog for Tiden i al Fald ikke være at tænke paa dens Oprettelse. Under de mindre gunstige Forhold, hvorunder Skolen for Nærværende er stillet, vilde Søgningen til en med den forenet praktisk Realklasse baade blive altfor ringe og maaske heller ikke stadig, og Klassens Oprettelse vilde kræve Opofrelser af Stat eller Kommune, som ikke for Tiden, da Middelskolen forövrigt vil kræve saameget, kunde paaregnes. Skulde Skolens Stilling igjen blive gunstigere ved en nogenlunde større Discipelfrekvents, kunde der muligens tænkes paa at bringe Sagen under

fornyet Overveieise, og hvad Beslutninger der nu maatte fattes, vilde formentlig ikke derfor være til Hinder. For Tiden derimod maa Spørgsmaalet om Skolens fremtidige Ordning besvares derhen, at den alene kan blive at ordne som Middelskole for Alderen 9—15 Aar, hvorved altsaa Kongsberg af de Goder, Byen hidtil har havt i den ældre Mittel- og Realskole, indtil videre maa finde sig i at give Slip baade paa Klassen for 8—9 Aars Alderen og, hvad der formentlig vil blive et større Savn, tillige Undervisningen for det 15—16 Aar, ikke alene for Studerende til Universitetet, men ogsaa for dem, der maatte ønske en i dette Aar fortsat Realundervisning.

Men ogsaa denne til den nye Middelskole indskrænkede Ordning maa paa Grund af Skolens mindre heldige Stilling for Nærværende søges gennemført paa det Spar-sommeligste. I de sidste 2 Aar er nemlig Skolens Discipelfrekvents i meget betydelig Grad aftaget. Fra over 60 er den gaaet ned til, hvad den for Nærværende har, 40 Disciple, og det ser desuden ud til, at Discipelantallet i næste Skoleaar end yderligere vil aftage, saa at det endog kan befrygtes, at Skolen i Budget- og Skoleaaret 1872—73 muligens ikke engang vil have det Antal af 35 Disciple, som af Skoleforstanderskabet er paaregnet i dets sidste Budgetforslag. Aarsagerne til denne Formindskelse, der har vist sig saavel i en meget mindre Tilgang af nye Disciple, end Skolen tidligere har havt (2—3 mod 12), som i en stærkere Afgang af Disciple, der endnu ikke have gennemgaaet Skolens fulde Kursus, kan alene, hvad der gjentagende maa fremhæves, søges i Forhold, som ligge udenfor Skolen. Der har været flere Tilfælde af Udmeldelser paa Grund af Bortflyttelse; enkelte Disciple ere udmeldte paa Grund af Forældrenes Uformuenhed. Maaske det ogsaa kan siges, at der inden enkelte Klasser af Byens Befolkning i den sidste Tid kun har været ringe økonomisk Fremgang. Det er i denne Henseende maaske

ganske betegnende, at af Skolens nuværende Discipel-
antal ere:

Sønner af Embeds-, offentlige og kommunale Bestillings- mænd og Betjente	20	Disciple.
— af Handlende	3	—
— af Haandværksdrivende	11	—
— af andre Forældre i Byen	3	—
og af udenbysboende Forældre	3	—

medens de Disciple, der vare Sønner af Forældre i de 2
Klasser, Handlende og Haandværksdrivende, tidligere i
Almindelighed har været lige i Antal. Saaledes havde
Skolen i Marts 1865 et Antal af 64 Disciple, af hvilke vare:

Sønner af Embeds-, offentlige og kommunale Bestillings- mænd og Betjente	30	Disciple.
— af Handlende	13	—
— af Haandværksdrivende	12	—
— af andre Forældre i Byen	3	—
og af udenbysboende Forældre	6	—

Se herom ogsaa de af Rektor Bilag A. meddelte Op-
lysninger, hvoraf erfares, at af det hele Antal af Disciple,
som siden Januar 1852 have været optagne i den da
kombinerede Middel- og Realskole, nemlig i Alt 224
Disciple, have været:

Sønner af Embeds-, offentlige og kommunale Bestillings- mænd og Betjente	90	Disciple.
— af Handlende	42	—
— af Haandværksdrivende	34	—
— af andre Forældre inden Byen	22	—
— af udenbysboende Forældre	36	—

af hvilke sidste fra Sandsver	16	Disciple.
fra Numedal	5	—
fra Thelemarken	4	—

Det er muligt, at Aarsagen til den formindskede
Søgning til Skolen for nogen Del maa søges i den øko-
nomiske Tilbagegang, hvori, som antydet, Stedet

maaske i de sidste Aar har været, og hvorom ogsaa den Formindskelse i Folkemængden synes at vidne, som siden den sidste almindelige Folketælling Byen antages at have havt. Men den væsentligste Grund til Skolens saa stærkt aftagne Discipelantal maa dog for Enhver, der kjender Forholdene, fremstille sig som liggende i den ganske tilfældige Omstændighed, at den ældre Slægt har havt sine Børn i Skolen, medens den yngre Slægt af dem, fra hvem Skolen pleier at kunne paaregne Disciple, for en større Del endnu ikke har Børn i den Alder, hvori de kunne optages i Skolen. Det kan derfor heller ikke efter Skoleraadets Formening betvivles, at Skolens nuværende mindre heldige Stilling kun vil være forbigaaende, og at der om kortere eller længere Tid vil indtræde en Tilstand, da den rimeligvis igjen vil have omtrent det samme Discipelantal som tidligere. Har der i den sidste Tid været en Stagnation i Befolkningens Fremskriden i økonomisk Velvære, vil det desuden være af saameget større Vigtighed at opretholde Skolen, hvori der for en saa væsentlig Del skulde være en Hjælp til Fremgang for den opvoxende Slægt.

Medens Skoleraadet paa ingen Maade kan antage, at der paa Grund af en saaledes formentlig forbigaaende Formindskelse i Skolens Discipelantal vil opstaa Spørgsmaal om dens Nedlæggelse, erkjendes det imidlertid, at Skolen under dens nuværende Stilling maa søges ordnet med det mindst mulige Udstyr med Hensyn til Antallet af Klasser og Lærerkæfter. Dens Ordning maa for den nærmeste Fremtid blive 3 toaarige Klasser og et Timetal, som i det Høieste kun lidet overskrider det Antal af 116 Timer ugentlig, hvortil Kirke-Departementet i dets underdanigste Foredrag, der ligger til Grund for den kgl. Resol. af 5te Mai f. A., har antaget, at en Middelskole med 3 toaarige Klasser og begge dens Linier vil kunne indskrænkes. Med dette Timetal vil imidlertid Undervisningsfællesskabet i alle Fag drives til det Yderste, hvorved der i

Tid og Undervisningsstoffets Fordeling og Indövelse vil tabes saameget, at det maa befrygtes, at Disciplene i Regelen ikke kunne blive færdige i den for Afslutning af Skolens Kursus fastsatte Normalalder, og at den offentlige Afgangsexamen vil fremvise et mindre heldigt Resultat. Skoleraadet har tidligere gjentagende udtalt sig herom. Forinden der endnu var Grund til at antage nogen større Formindskelse af Discipelantallet i Skolen end den, som i den første Tid efter Omdannelsen vilde blive en Følge af den forestaaende Indskrænkning i Skolekursets Varighed, har det i Erklæring af 24de Januar 1870 fremholdt, at den nye Middelskole burde ordnes med 2 toaarige og 2 etaarige Klasser, og senere, da Formindskelsen af Discipelantallet viste sig større, har det for Skoleaaret 1872—73 foreslaaet Middelskolen ordnet med 3 toaarige Klasser og 128 Timer ugentlig foruden 6 Timer for den ene af 3die Klases Afdelinger sammen med den i dette Skoleaar endnu i Virksomhed værende 2den Realklasse efter den ældre Ordning.

Skoleraadet maa erklære, at det fremdeles finder en saa indskrænket Ordning, som ikke tillader den ringeste Deling af Klasserne, for höist betænkelig, og har derfor ikke kunnet undlade at tage under Overveielse, hvorvidt det ikke maatte være at foretrække, at Middelskolen her indtil videre ordnes alene med den ene af dens 2 Linier.

Naar der spørges om, hvilken af disse, Engelsk- eller Latinlinien, lettest kunde undværes for Byen, da maa Rektor for sit Vedkommande erklære sig for, at det bliver Latinlinien, som indtil videre ophæves. Han kan ikke i ringeste Maade være i Tvivl om, at Engelskliniens Undervisning baade i det Hele mere vil svare til Stedets Trang og tillige maa kunne paaregne en stadigere Søgning fra en større Kreds af Stedets Befolkning. Herom vidner de i det Foregaaende paaberaabte, i Bilag A. meddelte Opgaver over dem, der have været optagne i den

Hidtil bestaaende Skoles Latin- og Realklasser, nemlig:
 i Latinklasserne i Alt 67 Disciple;
 og i Realklasserne 105 —
 Ogsaa den Omstændighed, at den nye Middelskoles 2den Klasse — IV — for Tiden ingen Disciple har paa Latinlinien, viser i samme Retning *).

Det forholder sig vistnok saa, at den hidtil bestaaende Middel- og Realskole nu i en Række af Aar, siden Begyndelsen af Skoleaaret 1862—63, har havt et efter herværende Forhold temmelig betydeligt Antal af studerende Disciple; men det samme vil neppe blive Tilfældet i den nye Middelskole, hvis Kursus afsluttes med det fyldte 15de Aar. Paa samme Tid, som de senere Aars overordentlig stærke Tilstrømning til Universitetet vil vække Betænkelighed hos mange, som kunne ønske sine Sønner bestemte til akademiske Studier, vil den kostbarere Forberedelse gennem den treaarige Gymnasialdannelse afholde flere, ikke at tale om, at altid en eller anden og maaske flere af dem, der bestemmes til Universitetet, ville foretrække gennem Engelsklinien og Realgymnasiet at søge frem til dette, og selv for de Disciple, der maatte bestemme sig til ved Gjennemgaaelse af Latingymnasiet at forberede sig til Universitetet, vil Ophævelsen af Latin-

*) Det gaar ikke an, anfører Rektor om samme Spørgsmaal i den Skrivelse, hvormed Skoleraadets Forslag blev oversendt Forstanderskabet, at søge en Ordning, der vil udelukke alle dem, som, fordi de fra Skolen skulle gaa over i det praktiske Livs Lære eller Tjeneste, og fordi de have lidet Raad og liden Tid til først da at erhverve sig mere anvendelige Sprogkunderskaber, gjøre Fordring paa allerede i Skoleaarene at lære Engelsk, da Kundskab i dette Sprog og især i den Udstrækning, hvori det maa kunne læres i den nye Middelskole, strax vil kunne være dem til Nytte og Anbefaling. Ordnet med Latinlinien alene, vilde Skolen uden Tvivl isoleres og en større Del af Byens Befolkning gjøres fremmed for den.

linien med den Udstrækning, en saadan i den nye Middelskole kommer til at erholde, visselig medføre et mindre føleligt Savn, idet det antages, at et Aars Privatundervisning vil give dem mere end tilstrækkelig Tid til Erhvervelse af de Forkundskaber i Latin, som behöves for at bestaa den i den nye Skolelovs § 34 ombandlede særskilte Pröve. En anden Udvei til samme Maal er aabnet saadanne Disciple ved den i Lovens § 13, 1 tilstedede Fritagelse for Engelskliniens særskilte Fag, naar de udenfor Skolen modtage Undervisning i Latin overensstemmende med Undervisningsplanen, hvorved vedkommende Disciples Optagelse i Latingymnasiet kunde finde Sted uden Forsinkelse.

I Henhold til det Anførte maa derfor Rektor for sit Vedkommende tilraade:

enten at Skolen ordnes som Middelskole med 3 toaarige Klasser for begge Linier og med mindst 128 Undervisningstimer ugentlig, hvorved nogle af de mest fornödne Delinger i 3die toaarige Klasse vil kunne opnaaes;

eller, saafremt de for denne Ordning fornödne Midler ikke kunne paaregnes, at Skolen indtil videre ordnes som Middelskole med 3 toaarige Klasser alene for Engelsklinien og med mindst 114 Undervisningstimer ugentlig, — hvilket Timetal vil kunne besörjes af Rektor, 2 Adjunkter, 1 Klasselærer og ved Timeundervisning i 14 Timer ugentlig.

Til denne Rektors Erklæring sluttede sig af Skoleraadets Lærere, Kandidaterne Prahm, Lange og Klausen. Adjunkterne Saxild og Bugge maa derimod, naar Valg skal gjøres mellem de tvende Linier, erklære sig for Latinlinien som den, der bedst turde tilfredsstillende Stedets Krav og altsaa faa den stærkeste Søgning.

De antage nemlig, at ikke blot de Disciple, der efter endt Middelskolekursus agte at söge Gymnasialdannelse,

vilde foretrække Latinlinien som den, der holder den letteste og billigste Vei aaben til det Valg mellem de tvende Gymnasier, som de i Regelen først efter endt Kursus i Middelskolen ville komme til at gjøre. De mene, at ogsaa af de Disciple, der kun attraa den Dannelse og det Vidnesbyrd, som Middelskolen og dens Afgangsexamen giver, en stor, maaske en ligesaa stor Del som de, der ville ind paa Engelsklinien, vil søge den anden, Latinlinien. Thi det maa erindres, at den nye Latinlinie med sin Optagelse af Naturkundskab og sit gennemførte Fællesskab i de matematiske Discipliner har en ganske anderledes udpræget real Retning end den tidligere Skoles Latinafdeling. Det er væsentlig nu kun et Sprog, Engelsk, der staar mod et andet, Latin, og den Omstændighed, at Engelsk er et levende Sprog, Latin ikke, tør vel opveies af den Betragtning, at Latinen, som det ulige vanskeligere, indeholder en særegen virksom Øvelse for de aandelige Kræfter, navnlig i Retning af Sprogene, inden hvis Omraade Latinen optræder som Moder for og den lette Overgang til ikke blot de ublandet romanske Sprog, men ogsaa Engelsk. Adjunkt Bugge skal her tillade sig at henvise til Skriftet: „Forslag til en forandret Ordning af det høiere Skolevæsen“, første Del S. 117 flgg. og specielt henlede Opmærksomheden paa Rektor Müllers Udtalelse S. 119: „Med tilbørlig Agtforde udtalte Domme om det engelske Studiums Betydning som Dannelsesmiddel, navnlig benyttet saaledes, som tænkt i Middelskolen, nærer han dog Tvivl, om det ved Middelskolens Slutning vil have givet dem, som have fulgt Engelsklinien, samme Udvikling, som de ville have vundet, der have fulgt Latinlinien.“ Jo mere denne Kjendsgjerning trænger ind i det skolesøgende Publikums Bevidsthed, og den er der allerede for de akademisk dannede Klassers Vedkommende — angaaende dette

Punkt ligesom ogsaa om nogle andre Sider af den foreliggende Sag skal Adjunkt Bugge udtale sig nøiere gennem en særskilt Erklæring i Skrivelse til Rektor — vil dette i Forbindelse med den Omstændighed, at ogsaa den nye Latinlinie, i betydningsfuld Modsætning til den forrige Latinafdeling, fører til offentlig Afgangsexamen med Vidnesbyrd, formentlig bidrage til at føre ind paa Latinlinien mange af saadanne, der i den gamle Skole vilde søgt dønes reale Afdeling, saameget mere, som Skolepengene for begge Linier herefter blive de samme, medens de i den tidligere Skole vare ikke ubetydeligt høiere for Latin-klasserne, et Hensyn, der i sidstnævnte Skole tør have øvet sin Indflydelse ved Valget mellem dens tvende Afdelinger.

I sin yderligere og særskilte Erklæring fremlæver Adjunkt Bugge, at han antager, at Skolen fremdeles vil faa et forholdsvis temmelig betydeligt Antal af studerende Disciple, formentlig nærmest en Følge af, at Stedet har mange Embedsmænd eller Borgere med akademisk Dannelse. Dimissionens forestaaende Frigivelse vil gjøre det muligt for Forældrene at beholde Børnene hjemme lige til Examen artium. Og de studerende Disciple ville da foretrække Latinlinien.

Udtalelserne mod de døde Sprogs Betydning i Skoleundervisningen have, mener han fremdeles, væsentlig gjældt de store Kvanta i disse Sprog, som maatte og maa gennemgaaes i de fuldstændige Latinskoler, tilsigtende at indføre den studerende Ungdom i Bekjendtskabet med den klassiske Oldtid. I den nye Middelskole har Latinen en egen Stilling. Den staar her, foruden at være en Forberedelse for Gymnasiet, som dannende Kraft lige over for Engelsk (sml. en Udtalelse i Kommissionens Skrift

første Del S. 118). Latinen er desuden af Vigtighed som Modersprog for flere nyere Sprog.

At Middelskolens Klasse IV paa Latinlinien fortiden staar ubesat, antager han bevirket ved et Sammenstød af tilfældige Omstændigheder, tildels derved at vedkommende Forældre, hvad enkelte af dem selv have sagt ham, have manglet det fornødne Kjendskab til de forandrede Skoleforhold og have identificeret den nye Latinlinie med den forrige Skoles Latinafdeling.

Skoleraadets Betænkning med Forslag blev af Rektor oversendt Skolens Forstanderskab ved Skrivelse af 30te Marts. I denne beregnes Udgifterne for en Middelskole med Engelsklinien alene og 114 Undervisningstimer ugentlig i 3 toaarige Klasser at ville udgjøre:

Til Lønninger for Rektor, 2 Adjunkter, 1 Klasselærer, Timeundervisning i 14 Timer ugentlig samt i Sang og Gymnastik, for Kassereren og Pedellen aarlig

2337 Spd.

og til Skolens Samlinger, til Fripladse ($\frac{1}{10}$ af Discipelantallet), Lys og Brænde m. m.

i Alt 313 —

2650 Spd.

hvorimod Indtægten:

af Skolepengene m. m. under Forudsætning af, at Skolen efter den nye Ordning alene vil kunne paaregne et Antal af 32 Disciple, naar Skolepengenes Størrelse ansættes overensstemmende med Kommunebestyrelsens Beslutning af 30te Marts 1870 til 15 Spd. aarlig i de 3 nederste og 21 Spd. i de 3 øverste Klasser med sædvanlig Moderation for flere Brødre samt Indskrivningspenge, antages

at ville beløbe sig aarlig til . 540 Spd.
 og Kongsbergs Kommunes Bidrag
 ogsaa efter den stedfundne Ind-
 skrækning i Skolens Kursus
 fremdeles som hidtil . . . 470 — 1010 Spd.

Af Statskassen vil der saaledes udkræves et
 aarligt Tilskud af 1640 Spd.
 eller det samme Beløb som for de 2 sidste Budgettermi-
 ner indtil 1ste Juli d. A. er bevilget til Skolen.

For en Middelskole med begge Linier og 128 Timer
 ugentlig, antager Rektor, at Udgifterne ville forøges med
 160 Spd.

Skoleforstanderskabet, som derefter tog Sagen under
 Overveielse, erklærede, at det med Rektor og Skoleraad
 var enig i, at der ikke for Tiden kan blive Spørgsmaal
 om at søge Stedets offentlige Skole ordnet paa nogen
 mere omfattende Maade end som Middelskole for Alde-
 ren 9—15 Aar. Men paa den anden Side kunde det
 ikke finde det tilraadeligt, at Skolen alene ordnes med
 den ene af Middelskolens 2 Linier. Der haves efter
 Forstanderskabets Formening endnu ikke tilstrækkelig
 Erfaring om, hvorledes Forholdene med Hensyn til Sko-
 lens Discipelfrekvents ville stille sig. De Omstændigheder,
 paa Grund af hvilke den nye Middelskoles Discipelantal
 baade i det Hele er saa formindsket og navnlig Latinlinien
 for Tiden har saa faa Disciple, ville maaske ikke vedvare
 udover den nærmeste Fremtid. Forstanderskabet antager
 derfor, at der i al Fald for det Første bør sørges for,
 at Skolens Ordning med begge sine Linier, saavel Latin-
 som Engelsklinien, indtil videre bibeholdes, om end nogen
 Forøgelse af Statens aarlige Tilskud til Skolen vil blive
 nødvendig. Ved nogen Reduktion i enkelte af de i
 Rektors Overslag opførte Lønninger antages desuden den
 hele Forøgelse i Skolens Udgifter, som dens Ordning

med begge Linier og 128 Undervisningstimer ugentlig kræver, at kunne indskrænkes til 80 Spd.

Med denne Erklæring blev Sagen under 27de April tilstillet Magistraten og af denne strax oversendt Formandskabet. Kommunebestyrelsens Udtalelse og Beslutning er endnu ikke afgivet.

Discipelantallet.

I Slutningen af Skoleaaret 1870—71 havde Skolen 45 Disciple, af hvilke efter den offentlige Examen f. A. 5 udgik.

Af disse havde af 2den Latinklasse 2 Disciple.

og af 2den Realklasse 2 —

fuldstændigen gennemgaaet Middel- og Realskolens Kursus.

Af den nye Middelskoles 1ste Klasse — II — udgik 1 Discipel.

Ved Begyndelsen af det nye Skoleaar i August f. A. optoges 2 Disciple. Skolen havde saaledes 42 Disciple, nemlig:

A. Middel- og Realskolen:

2den Latinklasse 9 Disciple.

2den Realklasse 5 —

B. Middelskolen efter den nye Ordning:

3die Klasse — V — Latinlinien 2 Disciple

Engelsklinien 3 —

2den Klasse — IV — Latinlinien ingen —

Engelsklinien 6 —

— III — — 11 —

1ste Klasse — II — — 4 —

— I — — 2 —

Ved Udgangen af 4de Kvartal f. A. udtraadte

af Middel- og Realskolens 2den Realklasse 1 Discip.

og af den nye Middelskoles 3die Kl. Engelsklinien 2 —

Derimod blev ved Begyndelsen af 1ste Kvartal d. A. optaget i den nye Middelskoles 1ste Klasse — 1 — 1 Discipel. I Skoleaarets 2 sidste Kvartaler har saaledes Skolen 40 Disciple, nemlig:

A. Middel- og Realskolen:			
2den Latinklasse	9	Disciple.	
2den Realklasse	4	—	
B. Middelskolen efter den nye Ordning:			
3die Klasse	— V —	Latinlinien	2 Disciple.
		Engelsklinien	1 —
2den Klasse	-- IV —	Latinlinien	ingen —
		Engelsklinien	6 —
	— III —	—	11 —
1ste Klasse	-- II —	—	4 —
	-- I —	—	3 —

Efter de af Rektor meddelte Opgaver, der som Bilag A. ere vedlagte Skoleraadets foran i disse Skoleefterretninger optagne Betænkning om Skolens fremtidige Ordning, kan med Hensyn til Discipelfrekvensen i Skolen siden dens Omdannelse i Januar 1852 til kombineret Middel- og Realskole, oplyses Følgende:

Det samlede Antal af Disciple, som fra Januar 1852 indtil nu ere optagne i Skolen, udgjør . . . 224 Disciple.

Af disse ere igjen udtraadte:

af Latinklasserne	58	Disciple.
af Realklasserne	101	—
af Fællesklasserne	33	—
samt af Middelskolen efter den nye Ordning	6	—
Antal af Disciple i Skolen i Slutningen af indeværende Skoleaar	40	—

238 Disciple.

idet bemærkes, at udtraadte

af Realklasserne for at overgaa til Latinklasserne	5	Disc.
af Latinklasserne — til Realklasserne	8	—
af Latinklasserne — til den nye Mid-		
delskoles 3die Klasse V Engelsklinien	1	—
	<hr/>	
	14	Disc.

I Middel- og Realskolen efter den ældre Ordning har i dens (1ste og 2den) Latinklasser i Alt været optaget
67 Disc.;

af disse ere igjen udtraadte uden fuldstændigen at gjenne-
gaa disse Klassers fireaarige Kursus 24 Disc.
medens Kursus fuldstændigen er gjenne-
gaaet eller det for disse Klasser fastsatte Undervis-
ningsmaal fuldstændigen er naaet af 34 —
Skolens 2den Latinklasse har for Tiden endnu 9 —
af hvilke 7 ved Udgangen af indeværende Skoleaar fuld-
stændigen vil have gjenne-
gaaet denne Klasse.

I samme Skoles (1ste og 2den) Realklasse har i
Alt været optaget 105 Disc.,
af hvilke 2den Realklasse har optaget . . . 50 —
Udtraadte af Skolen efter fuldstændigen at
have gjenne-
gaaet 2den Realklasses Kur-
sus 15 —
efter mere end 1 Aars, men mindre end 2
Aars Skolegang i samme Klasse 4 — .
For Tiden har Klassen 4 Disciple, af hvilke 2 ved Ud-
gangen af indeværende Skoleaar fuldstændigen vil have
gjenne-
gaaet dens Kursus, hvad der indtil samme Tid
siden Begyndelsen af Skoleaaret 1866 — 67 vil have været
Tilfældet med 11 af dens Disciple.

Undervisningen.

Lærefagenes ugentlige Timetal sees af følgende

Timefordelingstabeller

for 1871—72.

A. Middel- og Realskolen.

	2den Latin- og Realklasse 14—16 Aar.	
Modersmaal	2	1
Tydk	2	1
Fransk	2	
Engelsk	2b	3
Latin	9	
Græsk	{ 5a 5b	
Religion	2	
Historie	3	
Geografi	1	
Naturhistorie		2
Mathematik	4	
Naturlære		3
Regning		2
Geometrisk Tegning		1
Frihaandstegning		1
	14a } 16b }	16 14

B. Middelskolen efter den nye Ordning.

	1ste Klasse I og II 9—11 Aar I, I og II, II.			2den Klasse III og IV 11—13 Aar III, III og IV, IV.			3die Klasse V 13—14 Aar V.	
Religion		3		1	2			2
Modersmaal	5 ¹	6		2	3	1		3
Tydske	5 ²		5	3	2	1		3
Latin for Latinlinien (L)						L 7		L 7
Engelsk for Engelsklinien (E)						E 6		E 6
Fransk, valgfr.								3
Historie		3			3			2
Geografi		3			3			1
Naturkundskab			2		2			3
Mathematiske Fag		4			6			6
Tegning			2	1		E 1 ³		E 1
Skrivning	3	2		2				
	8	21	9	9	21	L 9 E 9		23 L 7 E 7

¹ I første Halvaar.

² I andet Halvaar.

³ Sammen med 2den Klasse — III —.

Desuden Sang: 1 Time ugentlig for hver af Skolens 3 Afdelinger i denne Undervisning.

I Gymnastik: 4 Timer ugentlig, fordelte med Halvtimer paa de 2 Afdelinger, hvori Skolens Disciple i disse Øvelser ere delte.

Fagfordelingen mellem Skolens Lærere i Skoleaaret 1871 - 72:

Rektor: A. Middel- og Realskolen:

2den Latin- og Realklasse Historie 3 Timer, Geografi 1, 2den Latinklasse Latin 9;

B. Middelskolen efter den nye Ordning:

3die Klasse — V — Modersmaal 3 Timer, Historie 2, 1ste Klasse — I og II — Modersmaal 1 Time, tilsammen 19 Timer ugentlig.

Adjunkt Saxild: A. Middel- og Realskolen:

2den Latin- og Realklasse Mathematik 4,

2den Realklasse Naturhistorie 2, Naturlære 3, Regning 2, Geometr. Tegning 1;

B. Middelskolen efter den nye Ordning:

3die Klasse — V — Geografi 1, Naturkundskab 3, Mathematiske Fag 6,

2den Klasse — III og IV — Naturkundskab 2, Mathem. Fag (geometriske Konstruktionøvelser og Geometri) 2.

1ste Kl. — II — Naturkundskab 2, tils. 28 Timer ugentl.

Adjunkt Bugge: A. Middel- og Realskolen:

2den Latin- og Realklasse Modersmaal 3 Timer, Tydsk 3,

2den Latinklasse b Græsk 5;

B. Middelskolen efter den nye Ordning:

3die Klasse — V — Tydsk 3, Latin 7,

2den Klasse — III og IV — Tydsk 6, tils. 27 Timer ugentl.

Cand. theol. Lange, der, efterat have afsluttet sit Kursus ved Centralskolen for Uddannelse af Lærere i

Legemsøvelser og Vaabenbrug, fra Begyndelsen af Skoleaaret igjen har overtaget sin Lærerpost ved Skolen:

A. Middel- og Realskolen:

2den Latin- og Realklasse Religion 2 Timer;

B. Middelskolen efter den nye Ordning:

3die Klasse — V — Religion 2,

2den Klasse — III og IV — Religion 3, Modersmaal 6, Historie 3,

1ste Klasse — I og II — Religion 3, — II — Tydsk 5, — I og II — Historie 3, tils. 27 Timer ugentlig.

Cand. philos. Prahm: A. Middel- og Realskolen:

2den Latin- og Realklasse Fransk 2 Timer,

2den Lantinklasse b. Engelsk 2,

2den Realklasse Engelsk 3,

B. Middelskolen efter den nye Ordning:

3die Klasse — V — Engelsk 6, Fransk 3,

2den Klasse — IV — Engelsk 6, — III og IV — Geografi 3,

1ste Klasse — I og II — Regning 4, tils. 29 Timer ugentl.

Cand. philos. Klausen: A. Middel- og Realskolen:

2den Latinklasse a Græsk 5 Timer;

B. Middelskolen efter den nye Ordning:

2den Klasse — IV — Latin 7, III og IV —

Mathem. Fag (Regning) 4,

1ste Klasse — I og II — Modersmaal 10 (i andet Halvaar Tydsk 5), Geografi 3, tils. 29 Timer ugentlig.

Guardein Steenstrup: A. Middel- og Realskolen:

2den Realklasse Frihaandstegning 1 Time;

B. Middelskolen efter den nye Ordning:

3die Klasse — V — Tegning 1,

2den Klasse — III og IV — Tegning 1,

1ste Klasse — II — Tegning 2, tils. 5 Timer.

Skolelærer Hoff: B. Middelskolen efter den nye Ordning:

2den Klasse — III — Skrivning 2 Timer,

1ste Klasse — I og II — Skrivning 2 og — I — Skrivning 3, tils. 7 Timer ugentlig.

Organist Klewe: Sang 3 Timer.

Cand. theol. Lange: Gymnastik 4 Timer.

*De i Skoleaaret 1871—72 gennemgaaede
Undervisningspenssa.*

A. Mittel- og Realskolen.

Modersmaal.

2den Latin- og Realklasse: Gennemgaaelse af Mönstre efter Lassens Læsebøger: Brudstykke af en Saga i Oversættelse, nogle Kjæmpeviser, Stykker af Holberg, Wessel, Evald, Baggesen og Oehlen-schlæger med de fornødne Oplysninger om Forfatter og Skrift- (Digt-) art. Øvelse i Oplæsning og i frit mundtligt Foredrag. Af Borgens "Veiledning" til og med Figurerne. 2 Stile maanedlig i Regelen forskjellige for Klassens tvende Afdelinger.

2den Realklasse desuden i en særskilt Time: Gjen-nemgaaelse af Mönstre efter Lassens Læsebøger med Øvelse i Oplæsning og i frit mundtligt Foredrag. Enkelte Stile.

Tydsk.

2den Latin- og Realklasse: 14 Blade af Auten-rieths Læsebog. Desuden kursorisk Læsning. Af Grammatikken Syntax væsentlig efter Løkkes "Kort-fattet tydsk Grammatik", fra § 122 (om Verbet) — ud. Af Formlæren repeteret Læren om de sam-mensatte Verber efter hans større Grammatik. Stile efter Grønberg.

2den Realklasse desuden i en særskilt Time: Re-troversion af hjemmelærte Stykker i Forbindelse med kursorisk Læsning i Autenrieths Læsebog og Repøti-tion af Formlæren.

Fransk.

2den Latin- og Realklasse: Borrings "Études littéraires" S. 105—120, 133—148, 158—167 (omtrent 20 Blade); dog for Afd. a. med flere Forbigaaelser; i det Hele har denne Afdeling læst omtrent 15 Blade Begge Afdelinger af Bloms Grammatik: Formlæren.

Engelsk.

2den Realklasse: Autenrieths "English Reader" S. 75—77, 84—89, 105—113, 120—124, 133—150, 156—170, 182—195, 201—207 (omtrent 34 Blade). Autenrieths Grammatik i det Væsentlige gennemgaaet. Stile hver 2den Uge.

2den Latinklasse b.: Hedleys "Anvisning": Øvelsesstykkerne fragmentarisk, "Lessons and Anecdotes" fuldstændigt, til den poetiske Del.

Latin.

2den Latinklasse: Sallust's Catilina og Cicero's Cato major; Ovid's Metamorphoses Iste Bog V. 1—437 og 3die Bog V. 1—131 og 510—576, i Alt 634 Vers; desuden ex tempore læst af Cæsar's gall. Krig 3die Bog Kap. 1—14 og 21—29. Af Madvigs latinske Grammatik: Repetition af Formlæren og Orddannelselæren samt af Syntaxen læst Kapitlerne om Infinitiv, om Sapinum, Gerundium og Gerundiv og om Participierne. Ugentlig en Hjemmestil.

Græsk.

2den Latinklasse a: Formlæren efter Curtius's Grammatik indøvet ved Exempler af Schenkls Elementarbogs første Afdeling; af Læsestykkerne i anden Afdeling den større Del af Fablerne.

2den Latinklasse b.: Iste Bog af Xen. Anabasis. 200 Vers af Iliadens første Bog. De nødvendige Henvisninger til Syntaxen; Formlæren repeteret — efter Curtius's Grammatik.

Religion.

2den Latin- og Realklasse: Bibelhistorie: Den gamle Pagts Historie fra Afsnittet "Josva og Dommernes Historie" og ud efter Kurtz Lærebog. Forklaring: 1ste Parts 2den Tavle samt 2den Part efter Pontoppidans Forklaring. Af den hellige Skrift er gennemgaaet 1ste Samuels Bog og 2den Samuels Bog Kap. 1-7 samt enkelte andre mindre Stykker af det gamle Testamente. Nogle Søndagstexter gennemgaaede.

Historie.

2den Latin- og Realklasse: Middelalderens Historie efter L. Daa's og S. Petersen's Lærebog. *Jesusiden Norges Historie* Geografi. *Kristian IV.*

2den Latin- og Realklasse: Daa's Udtog: De europæiske Stater fra England samt Asia og Afrika.

Naturhistorie.

2den Realklasse: Kemi omtrent i den Udstrækning, hvori den er behandlet i Saxilds "Naturkundskab". Derefter er gennemgaaet noget af Planternes Organlære samt efter Naturens Bog Pattedyrenes Klasse.

Mathematik.

2den Latin- og Realklasse: Arithmetik. Dr. Brochs Lærebog. Hvad der af samme fordres til examen artium. Geometri. Holmboes Lærebog. Hvad der af samme fordres til examen artium.

Naturlære.

2den Realklasse: Læren om Magnetisme, Elektricitet og Varme, efter Diktat.

Regning.

2den Realklasse: Af plan Trigonometri, hvad der udfordres til Trianglers Beregning. Kubikregning. Repetition for ældste Afdeling.

Geometrisk Tegning.

2den Realklasse: Afd. a.: Guldbergs Opgavesamling

No. 1-8, 14-16, 20-34, 39-46, 51, 53-56, 61-67.

Afd. b.: Samme Bog No. 64-71, 74, 81-84, 86, 87, 90, 95, 101-107.

Frihaandstegning.

2den Realklasse: Fortsat Undervisningen efter Winkelmanns & Söhnes Figurer — Alt i Sortkridt.

B. Middelskolen efter den nye Ordning:
Religion.

1ste Klasse — I: Den gamle og nye Pagts Historie mundtlig meddelt af Læreren og gjenfortalt af Eleverne, der have benyttet Vogts lille Bibelhistorie ved Forberedelsen hjemme. Af Luthers Katekismus de 5 Parter med Luthers Forklaring, Bønnerne samt udvalgte Bibelsprog. Bibelsk Geografi leilighedsvis mundtlig. Nogle Salmer efter Wexels Udvalg.

— II: Det samme som — I — tilligemed det meste af Hustavlen samt flere Bibelsprog.

2den Klasse — III: Efter Vogts Bibelhistorie for Borger- og høiere Almuskoler fra "Langfredag" og ud. 1ste og 2den Artikel udtogsvis, 3die fuldstændig efter Pontoppidans Forklaring. En Del Salmer efter Wexels Udvalg. Af Skriften er gennemgaaet App.s Gjerninger Kap. 15-28 samt udvalgte Stykker af Patriarkernes Historie.

— IV: Som — III — med Undtagelse af Salmerne og de udvalgte Stykker af Patriarkernes Historie i Skriften.

3die Klasse — V: Den nye Pagts Historie fra "Langfredag" og ud efter Vogts Bibelhistorie for Borger-skoler. Det hellige Lands Geografi gennemgaaet. 1ste og 2den Troesartikel udtogsvis, 3die fuldsændig gennemgaaet efter Pontoppidans Forklaring. Af den hellige Skrift læst 1ste Samuels Bog samt 1ste og

2det Brev til Thessalonikerne; endvidere nogle Søndagstexter gennemgaaede.

Modersmaal.

1ste Klasse — I: Læseøvelser. Af Eriksens og Paulsens Læsebog 2den Dels 3die Afdeling Læsestykkerne 1–26 samt 40–66. Endel Digte lærte udenad; desuden er i første Halvaar gennemgaaet af samme Læsebogs 2den Afdeling Stykkerne 38–64. Grammatik: Formlære efter Løkkes “Kort Omrids af Modersmaalets Formlære“. Sætningsopløsning. Skriftlige Øvelser: Afskrivning efter Bog eller af noget Udenadlært.

— II: Læseøvelser: Det Samme, som for 1ste Klasse — I — anført. Grammatik: Foruden det med 1ste Klasse — I — gennemgaaede har Disciplene af denne Afdeling læst Afsnittet om Hoved- og Bisætninger og deres Forbindelse til Støtte for Interpunktionslæren. Skriftlige Øvelser: Diktat og i det andet Halvaar tillige Gjengivelse af en forelæst Fortælling med Øvelse i Interpunktion.

2den Klasse — III: Af Eriksens og Paulsens Læsebog, 3die Del fra S. 185 til S. 284 med stadig Øvelse i mundtlig Gjengivelse af det Læste. Enkelte Digte samt et mindre prosaisk Stykke lært udenad. Gennemgaaet Løkkes “Kort Omrids af Modersmaalets Grammatik“ suppleret ved mundtlig Meddelelse af Læreren. Øvelser i Analyse. Skriftlige Øvelser: Diktat, Gjenfortælling, Omsætning af Digte til Prosa, enkelte frie Opgaver.

— IV: Hvad Lærebog angaar som — III. Løkkes “Kort Omrids af Modersmaalets Grammatik“, suppleret ved mundtlig Meddelelse af Læreren navnlig, hvad det Syntaktiske angaar, tilligemed stadige Analyseøvelser. Skriftlige Arbejder: Gjenfortælling, Omskrivning af Digte, lette historiske Biografier samt Beskrivelser, tildels i Brevform.

3die Klasse — V: Læsning og Gjennemgaaelse af Læsestykkerne i Paulsens og Eriksens Læsebog 3die Del. "Fortællinger af Danmarks og Sveriges Historie", "Folkesagn", Naturskildringer og Livsbilleder", S. 185—315 med Oplysninger om Forfatterne og Øvelse i mundtligt Foredrag. Om Troper og Figurer efter Borgens Veiledning til Udarbejdelser i Modersmaalet. Om det jambiske og trochæiske Versemaal efter Løkke's Modersmaalets Grammatik til Skolebrug, 2det Tillæg. 24 skriftlige Arbejder ere i Aaret udførte af Disciple; foruden enkelte Fortællinger og Øvelser efter Borgens Veiledning fornemmelig Beskrivelser og Skildringer, for hvilke der har været givet følgende Opgaver:

En Tour tilfjelds i Omegnen af Kongsberg. Ildbranden. Den Fattiges Stue. Et Brev til en Ven nogle Dage før Jul. Kongsberg-Jernbanens Aabning. At udvikle og ved Exempler at oplyse Betydningen af Ordsproget: "Liden Tue kan vælte stort Læs". At udvikle Betydningen af Ordsproget: "Man maa smede, mens Jernet er varmt" og at oplyse det ved Exempler. Sagnet om Aasgaardsreien og Indholdet af Velhavens Digt af dette Navn. Selvstændig Gjengivelse af J. Moe's Digt "Truls og Inger". Om Indsøerne i Norge. Beskrivelse af Kongsbergs Kirke. Hesten og dens Nytte. Træk af Karl den Stores Liv. En Morgenvandring (i Foraaret). Svinet og Faaret.

T y d s k.

1ste Klasse — I: (2det Halvaar) Læseøvelser, Exempler af Aalholms Læsebog (c. 25 Læsestykker). Grammatik: (mundtlig) Artikelen, Substantivets og Adjektivets Declination samt Verbet i Handleform og Lidform. — Afskrivning efter Bog og skriftlige Øvelser i Declination og Konjugation.

— II: Aalholms Læsebog S. 14 - 29 og S. 56 - 79 med Forbigaaelse af et Par af Digtene; deraf retroverteret S. 56 - 61. Det væsentligste af Formlæren efter Løkkes "Kortfattet tydsk Grammatik". Mundtlig Retrovertering, skriftlige Øvelser i Boining af de forskjellige Ordklasser samt i Retskrivning efter Diktat.

2den Klasse — III: 12 Blade af Aalholms Læsebog, deriblandt adskillige Vers. Nyt af Formlæren efter Løkkes "Kortfattet tydsk Grammatik": Det grammatikalske Kjon, § 36 og Verbernes Konjunktiv. Stile, mundtlige og skriftlige, efter Knudsens Stiløvelser. Desuden sammen med

— IV: Repetition af Formlæren og Læsning af 19½ Blade af ovennævnte Læsebog, deriblandt adskillige Vers. Af Syntaxen har Afdeling IV efter ovennævnte Grammatik læst Kasuslæren med de nødvendige Exempler, desuden havt særskilte mundtlige og skriftlige Stiløvelser efter Knudsen.

3die Klasse — V: Af Løkkes "Tydske Læsestykker for Mellemlasserne" er læst 26 - 27 Blade. Af Løkkes "Kortfattet tydsk Grammatik" er Syntaxen læst fra § 117 — ud og Formlæren repeteret, begge Dele med enkelte Tilføielser efter samme Forfatters større Grammatik. Stiløvelser mundtlige og skriftlige efter Adj. Knudsens "Tydske Stiløvelser".

Latin.

2den Klasse — IV.

3die Klasse — V: De 3 første Bøger af Fædri Fabler. De 2 første Bøger af Cæsars bell. Gall. Af Madvigs Grammatik er det af Formlæren for Læste repeteret, og det nødvendige Nye medtaget, og af Syntaxen gennemgaaet Kasuslæren, som er indövet ved mundtlige og skriftlige Exempler.

Engelsk.

2den Klasse — IV: Hedleys "Anvisning" S. 1 - 96, idet

tildels Slutningen af de engelske Övelsesstykker er forbigaaet. Samme Lærebogs "Lessons and Anecdotes" fuldstændigt gennemgaaet, til den poetiske Del. Stile: en hver Uge. Diktat.

3die Klasse — V: 1 Elev, Begynder i Engelsk, der tillige har nydt privat Veiledning: Hedleys "Anvisning" S. 1—123 (med endel Forbigaaelser) samt S. 157—187 kursorisk. Autenrieths "English Reader" S. 11—21, 53—113 (35 Blade). Løkkes engelske Grammatik. Stil hver Uge. Diktat.

Med de fra 2den Klasse — IV — opflyttede Elever, som ved Udgangen af Skoleaarets første Halvaar udtraadte af Skolen, gennemgaaet: "English Reader", S. 1—11 21—58 (24 Blade). Løkkes Grammatik: Formlæren. Stil hver Uge.

Fransk.

3die Klasse — V: Schmidts "Elementarbog" i det væsentlige gennemgaaet. Læsestykkerne i sidste Afdeling ere — med Undtagelse af et Par mindre Stykker — fuldstændigt gennemgaaede.

Historie.

1ste Klasse — I: Fædrelandets Historie indtil Kalmarunionen tilligemed det vigtigste af Nordens Mythologie og Gudesagn samt lidt af Sagnhistorien mundtlig meddelt af Læreren og gjenfortalt af Eleverne, der til Forberedelse hjemme have benyttet S. Petersens Lærebog for Almu- og Borgerskoler. Desuden forelæst udvalgte Stykker af Snorre og S. Petersens Fortællinger af Fædrelandets Historie samt mundtlig meddelt Norges Inndeling i Middelalderen.

— II: Som — I.

2den Klasse — III: Middelalderens Historie efter Nissen og Daes Lærebog for Middelskolen samt Norges Historie til Olav den Hellige efter S. Peter-

sens Lærebog for Almu- og Borgerskoler. Norges Inddeling i Middelalderen mundtlig gennemgaaet.

— IV: Som — III.

3die Klasse — V: Middelalderens Historie efter Nissens og L. Daaes Lærebog for Middelskolen; — desuden Norges Historie til Olaf den Hellige efter S. Petersens Lærebog for Almu- og Borgerskoler.

Geografi.

1ste Klasse — I: Mundtlig Oversigt over Geografien efter Sievers's Grundtræk af Jordbeskrivelse for Begyndere.

— II: Som 1ste Klasse — I.

2den Klasse — III: Daaes "Udtog": Fra Mellem Europas tyske Lande til Asien. Europa repeteret fra Begyndelsen, dog for denne Afdelings Vedkommende kun i det Væsentlige.

— IV: Samme Pensum. Europa repeteret fuldsændigt.

3die Klasse — V: Daaes Udtog. Indledningen samt fra Mellem Europas tyske Lande til Asien.

Naturkundskab.

1ste Klasse — II: Ved Skole-Aarets Begyndelse og Slutning Indsamling og Beskrivelse af Planter. Endvidere ved Hjælp af Tegninger eller Exemplarer fra Skolens Samlinger Beskrivelse af Hovedformerne i Hvirveldyrenes Række samt af enkelte Leddyr.

2den Klasse — III: Prosches Lærebog. Pattedyr og Fugle samt Planteriget til "Enkimbladede" med Tillæg af Linné's System.

— IV: Prosches Lærebog. Hvirveldyrenes Række. Af Leddyrenes Række til Insekternes Inddeling. Planteriget med Tillæg af Linné's System.

3die Klasse — V: Christies Lærebog: Fra Begyndelsen til § 76 (Dampkraften). De vigtigste Mineralier og Bergarter efter Skolens Samling.

Som valgfrit Pensum er læst, hvad der i Christies Lærebog er betegnet som saadant indtil § 76. Endvidere efter samme Lærebog fra § 78 til § 115. Det bemærkes, at der neppe bliver Tid til at repetere sidstnævnte Del (fra § 78—115) nogenlunde fuldstændigt.

Mathematiske Fag.

1ste Klasse — I: Regningsarterne i hele, benævnte og ubenævnte Tal gennemgaaede og indøvede.

— II: Regningsarterne med Brök. Lette Opgaver fra det daglige Liv.

2den Klasse — III: Regning: De fire Regningsarter med Brök og Decimalbrök. Praktiske Opgaver, hvorunder Rentes Regning og sammensat Regula de tri (ved Reduction til Enheden).

— IV: De fire Regningsarter med Polynomier, Ligninger af 1ste Grad. Potentseren: Læren om Rodstørrelser paabegyndt.

Ved Undervisningen er benyttet Bonnevis Lærebog i Arithmetik og Algebra.

— III: Tegning: Konstruktioner angaaende de i Saxilds Geometri indtil § 31 behandlede Gjenstande.

— IV: Konstruktioner angaaende Tangenter samt Polygoners og Cirklers Udmaaling.

— IV: I andet Halvaar: Saxilds Geometri fra Begyndelsen til § 26.

3die Klasse — V: Plangeometri: Saxilds Lærebog med Forbigaaelse af inkommensurable Størrelser. Konstruktioner dels i Hjemmet dels paa Skolen.

Regning: Bonnevis Lærebog. Fra Fjerde Bog til Enden. Mange Opgaver dels i Hjemmet dels paa Skolen.

Tegning.

1ste Klasse — II: Frihaandstegning efter Joh. Finnes Uddrag af Professor Hetsch's Grundtræk i Tegne-

kunsten til Brug ved Elementarundervisningen, samt Frichs Ornamerter alt i Blyant

2den Klasse — III: Frihaandstegning efter Frichs Ornamerter og de simplere Dyrstudier af V. Adam alt i Blyant.

— IV: Tegning med Lineal og Passer efter fritstaaende Figurer som Cylindere, Prismer, Polygoner etc. samt Klassens Inventariiegjenstande i vertikal og horizontal Projection.

3die Klasse — V: Tegning med Passer og Lineal som 2den Klasse — IV.

Skrivning.

1ste Klasse — I og II: Indøvet og repeteret de vigtigste Grundtryk og Bogstavernes Sammenbinding til Ord. Øvelse i latinsk Skrift efter Lærerens Opskrift og med Anvendelse af Taktmethoden. Læsning af latinsk og gothisk Haandskrift efter "Øvelsesbogen" fra Side 1 - 51.

2den Klasse — III: Repetition af de vigtigste Grundtryk og Bogstavernes Sammenbinding efter Lærerens Takttælling. Øvelse i latinsk Haandskrift efter Opskrift paa Vægtavlen, trykte Forskrifter og Lærerens Diktat. Læsning især af gothisk Haandskrift efter "Övelsesbogen" fra Side 17 til Bogens Slutning.

Middelskolens Afgangsexamen.

Denne Examen antages for Kongsbergs Skole første Gang at blive afholdt næste Aar, 1873. Under 20de April d. A. er ved kongelig Resolution approberet følgende:

Midlertidigt Reglement

for

Middelskolernes Afgangsexamen.

§ 1.

Aarsexamen for Middelskolens øverste Klasse er til-
lige denne Skoles Afgangsexamen.

Ved denne have Examinanderne dels skriftlig dels
mundtlig at gjøre Rede for de Kundskaber og Færdighe-
der, som ifølge Lov af 17de Juni 1869 og den af de
høiere Skolers Overbestyrelse i Henhold til samme Lov
anordnede Undervisningsplan ere Maalet for Middelskolens
Undervisning. De have derhos Adgang til at blive exami-
nerede i de valgfrie Fag.

§ 2.

Disciple af en offentlig Skole ere, naar de have fuld-
endt dens Kursus, uden nogen Anmeldelse berettigede til
at fremstille sig til Skolens Afgangsexamen.

Privatister, som ønske at underkaste sig Afgangs-
examen ved en Middelskole, maa være anmeldte for Sko-
lens Rektor to Maaneder, førend Examen skal begynde.
Dog behøver i indeværende Aar Anmeldelse kun at ske
to Uger før Examen. Som Privatist betragtes enhver,
som i sidste Skoleaar ikke har været Discipel af en til at
afholde Middelskolens Afgangsexamen berettiget Skole. En
af en saadan Skole i Skoleaarets Løb udgaaen Discipel
kan kun med Samtykke af Skolernes Overbestyrelse ste-
des til en Middelskoles Afgangsexamen.

For at en Anmeldt skal kunne stedes til Examen,
maa han have fremlagt for Skolens Rektor:

1. Attest, som viser, at han har fyldt sit 14de Aar.
2. Vidnesbyrd om at hans Sæder ere ufordærvede; hvis
han tidligere har været Discipel af nogen offentlig

eller anden til at afholde Middelskolens Afgangsexamen berettiget Skole, kræves Vidnesbyrd fra samme.

3. Forsaavidt han er under 18 Aar gammel, Vidnesbyrd fra en Mand, der i den senere Tid har ledet eller væsentlig deltaget i hans Undervisning, om at han er i Besiddelse af den fornødne Udvikling og Modenhed.

4. Kvitting fra Skolens Kasserer for at have erlagt det i Lov af 17de Juni 1869 § 56 bestemte Gebyr.

Hvis der melder sig et saa stort Antal, at Skolen ikke kan udføre deres Examination i den foreskrevne Tid, gjør Rektor strax ved Anmeldelsesterminens Udlob Indberetning derom til Skolernes Overbestyrelse, som enten henviser de sidst Anmeldte til andre Skoler eller beskikker Hjelpeexaminatorer.

§ 3.

Afgangsexamen skal, saafremt Skolernes Overbestyrelse ikke anderledes har bestemt, begynde den 15de Juni eller, hvis denne falder paa en lovbestemt Feriedag, da paa tørste Skoledag derefter; den skal afsluttes senest samtidig med den øvrige Skoles Examen.

Rektor fastsætter, i hvilken Orden og paa hvilke Dage der skal examineres i de forskjellige Fag, forsaavist Overbestyrelsen ikke derom har meddelt fornødne Forskrifter.

§ 4.

Ved Middelskolens Afgangsexamen gives følgende skriftlige Opgaver:

1. En Opgave i Modersmaalet.
2. En tydsk Stil.
3. En latinsk Stil for Latinlinien og en engelsk Stil for Engelsklinien.
4. Nogle Opgaver i Tal- og Bogstavregning samt Konstruktionstegning.

Ved de under No. 2 og 3 omhandlede Besvarelser kan Ordbog benyttes og ved den latinske Stil tillige Gram-

matik. Kun de Ordbøger og Grammatiker, som af Skolernes Overbestyrelse ere anerkjendte som hensigtsmæssige til denne Anvendelse, kunne tillades benyttede. Til hver Besvarelse tilstaaes en Tid af indtil 4 Timer.

Hvis der fra Overbestyrelsen er tilstillet Skolen Opgave i noget Fag, aabnes den ved Examens Begyndelse paa den for Faget bestemte Dag i Overvær af to Lærere.

Naar Opgave ikke er tilstillet fra Overbestyrelsen vælges den af Rektor efter Forslag fra Læreren i Faget og en eller flere Censorer.

§ 5.

Tilsynet med Examinanderne under den skriftlige Examen føres, forsaavidt Overbestyrelsen ikke har givet derom fornødne Forskrifter, paa den Maade, som Skolens Rektor bestemmer.

Enhver af de skriftlige Besvarelser bedømmes af Læreren i Faget og mindst en Censor, som vælges af Rektor helst blandt Skolens øvrige Lærere.

Er Censor tilforordnet af Overbestyrelsen eller Skolens Rektor selv censurerer, behøver han ikke at tilkalde en anden Censor.

§ 6.

For at bestaa ved den skriftlige Prøve kræves, at der ikke for noget af de fire skriftlige Arbejder gives en Karakter, der er under Temmelig godt (4). Dog kan man bestaa med Maadeligt (5) for en af Opgaverne under No. 2, 3 eller 4, naar Middeltallet af Charaktererne for de tre øvrige Besvarelser er mindst rent Godt (3,0).

De Examinander, der erholde ringere Charakterer, have ikke Adgang til den mundtlige Prøve.

§ 7.

Ved den mundtlige Prøve examineres i følgende Fag:

Religion,
 Modersmaal,
 Latin eller Engelsk,

Tydsck,
 Historie,
 Geografi,
 Naturkundskab,
 Regning og Geometri.

Derhos have Examinanderne Adgang til at fordrø sig: examinerede i Fransk og i den i Undervisningsplanen som valgfri betegnede Del af Naturkundskaben. Naar denne Del af Faget medtages, gives to Charakterer i Naturkundskab, en i Naturlære og en i Naturhistorie.

Ved enhver Examination skal der være mindst 1 Censor.

§ 8.

Examinanderne af Latinlinien skulle udarbeide en og Examinanderne af Engelsklinien to Prøvetegninger. Disse kunne, hvis Skolens Rektor finder det hensigtsmæssigt, udføres før Begyndelsen af den skriftlige Prøve. Derhos skulle Examinanderne af Engelsklinien fremlægge til Bedømmelse de i det sidste Aar udførte Tegninger, der for Privatisternes Vedkommende maa være forsynede med Vidnesbyrd om, at de ere udførte af dem selv. Charakteren for disse Arbeider slaes sammen med Charaktererne for Prøvetegningerne til en Fællescharakter for Tegning, der medtages ved Beregningen af Hovedcharakteren.

Den Charakter, som gives Examinander af Latinlinien for Prøvetegningen, opføres paa Charakterlisten men uden at tages med ved Beregningen af Hovedcharakteren.

Enhver Examinand skal udarbeide en Prøveskrift. For denne sammenholdt med Skriften i de øvrige indleverede Examensarbeider gives ham en Charakter, som tages med ved Beregningen af Hovedcharakteren.

§ 9.

Charaktererne betegnes og Hovedcharaktererne beregnes paa den nu brugelige Maade. For at bestaa Prøven kræves, at Hovedcharakteren ikke er under $3\frac{1}{4}$, og at ingen af Specialcharaktererne for Sprog eller Videnskaber

er under Maadeligt. Dog har en Examinand, der har faaet Slet i et Fag, naar hans Hovedcharakter er mindst rent Godt, Adgang til inden et halvt Aars Forløb at fremstille sig til fornyet Prøve i dette Fag. Hvis han ved denne Prøve opnaar mindst Charakteren Godt, er han berettiget til at erholde Modenhedsvidnesbyrd.

§ 10.

Middelskolernes Rektorer indsende Beretninger om Prøvens Udfald til Skolernes Overbestyrelse.

§ 11.

Ovenstaaende Bestemmelser blive ved de kommunale og private Skoler, som Kongen har tilstaaet Ret til at afholde Afgangsexamen med samme Virkning som offentlige Middelskoler, at anvende med de Modifikationer, som Skolernes Overbestyrelse maatte bestemme.

Skolens Aarsexamen 1872

begynder Lørdag den 29de Juni førstkommende og fortsættes efter følgende Tabel:

	Formiddag.	Eftermiddag.
Lördag 29de Juni.	2den Latin- og Realkl. } 3die Klasse — V. } Skriftlig Prøve i 2den — — III og IV. } Modersmaal. 1ste — — I og II. }	
Mandag 1ste Juli.	2den Latin- og Realkl. } 3die Klasse — V } Skriftlig Prøve i 2den — — III og IV. } Mathematisk Fag. 1ste — — I og II Religion. Cand. th. Lange.	Alle Klasser: Kl. 3 Sang. Organist Klewe. - 5 Gymnastik. Cand. th. Lange.
Tirsdag 2den Juli.	2den Latin- og Realkl. Religion. Lange. 3die Klasse — V Regning og Geometri. Adj. Saxild. 2den — — III og VI Tydsk. Adj. Bugge. 1ste — — I og II Geografi. Stud. Klausen.	2den Latin- og Realkl. } 3die Klasse — V. } Tydsk Stil. 2den — — III og IV } 3die — — V Modersmaal. Rektor.
Onsdag 3die Juli.	2den Latin og Realkl. Matematik. Saxild. 3die Klasse — V Religion. Lange. 2den — — III og IV Geografi. Cand. Prahm. 1ste — — I og II Modersmaal. Klausen.	2den Latinklasse Latinsk Stil. 2den Realklasse } 3die Klasse — V. } Engelsk Stil. 3die — — V Historie. Rektor.
Thorsdag 4de Juli.	2den Latinklasse b Kl. 9 Græsk. Bugge. — a Græsk. Klausen. 2den Realklasse Engelsk. Prahm. 2den Klasse — IV Geometri. Saxild — III og IV Kl. 9½ Geomtr. Konstr. 1ste Klasse I og II Historie. Lange.	2den Latinklasse Latin. Rektor. 2den Realklasse Naturhistorie og geo- metrisk Tegning. Saxild.

Fredag 5te Juli.	2den Latin- og Realkl. Historie og Geografi Rektor 3die Klasse — V Tydsk Bugge. 2den — — III og IV Religion. Lange. Iste — — I og II Regning. Prahm.	2den Latinklasse b Engelsk. Prahm. 2den Realklasse Naturlære og Regning. Saxild.
Lördag 6te Juli.	2den Latin- og Realkl. Fransk. Prahm. 3die Klasse — V L Kl. II Latin. Bugge. — — — E Kl. II Engelsk. Prahm. 2den — — III og IV Naturkundskab, Saxild. — — — IV Regning. Klausen. Iste — — II Kl. 10 Tydsk. Lange. — — — I Kl. 10 Tydsk. Klausen.	
Mandag 8de Juli.	2den Latin- og Realkl. Modersmaal. Bugge. 3die Klasse — V Geografi og Naturkundskab. Saxild. 2den — — III og IV Modersmaal. Lange. 2den — — IV E Engelsk. Prahm.	
Tirsdag 9de Juli.	2den Latin- og Realklasse Tydsk. Bugge. 3die Klasse — V Fransk. Prahm. 2den — — III og IV Historie. Lange. Iste — — II Naturkundskab. Saxild.	

Examen begynder hver Formiddag Kl. 8 og hver Eftermiddag Kl. 4, naar ikke anderledes i Tabellen er bestemt.

Udfaldet af Examen bekendtgjøres Fredag den 12te Juli Kl. 10 Formiddag. Derefter indtræde Sommerferien, der vedvare indtil Mandagen den 12te August, da Disciplene samles Kl. 11 Formiddag.

Til at overvære denne Examen og Bekjendtgjørelsen af dens Udfald har jeg den Ære paa Medlæreres og egne Vegne herved at indbyde Disciplenes Forældre og Foresatte samt Enhver, der interesserer sig for Skolens Gjerning.

Kongsberg i Juni 1872.

Joh. Graff.

PRØVER

af

en metrisk Oversættelse af

PHÆDRI FABLER

af

Adjunkt M. J. Bugge.

Jeg var længe uvis med mig selv om, hvilken poetisk Form jeg skulde vælge for dette lille Arbeide. Til sidst kom jeg da, som man vil se, til det Resultat at beholde Originalens Versemaal. Og jeg har, som den kyndige Læser snart vil bemærke, saagodtsom gennemgaaende anvendt klassisk Cæsur.

Det Arbeide, hvoraf her en Prøve leveres, er nemlig i og for sig af ganske fordringsløs Art. Desto større Forpligtelse har jeg derfor følt til at underkaste mig den ikke ringe Møie, som det unegtelig har kostet at lægge ogsaa Cæsurens Baand paa Tanken og dog forsøge paa at lade denne komme til sin Ret. Thi Cæsuren forekommer mig at være en Gevinst for den sexfødde Jambe. Jeg erindrer vistnok ikke at have seet den regelmæssig anvendt hos Vilster eller andre danske eller norske Gjengivere af Trimetret; men det synes mig, at ogsaa i vort Sprog de lange Vers godt kan behøve den Holdning og Ligevægt, som Cæsuren giver de klassiske.

Oversætteren.

Phædrus's Prolog.

Det Stof, Æsopus allerførst har fundet op,
Har Phædrus formet, alt i Vers med Födder sex.
To Ting gir Bogen; thi et Smil den lokker frem
Og giver dernæst kloge Raad for Livet med.
Og klandrer En, at Træerne tale, ei blot Dyr,
Da maa han huske, Fab'len kun er Spøg og Digt.

1. Æslet til den gamle Hyrde.

Naar fattig Stakkel skifter Herskab, er det tidt
Alene Navnet hos hans Herre, som blir nyt.
For denne Sandhed vidner liden Fabel her.

En frygtsom Olding lod sit Æsel gaa i Eng.
Medeet blev Gubben skræmmet op af Fiendens Skrig
Og varsled Æslet om at fly for Fangenskab;
Men trægt sa'e Dyret: "Sig mig — tror du, Fienden vil,
Naar Seir er vunden, tvende Kløve lægge paa?"
"Nei" svarte Gubben — "Nu! hvad gjør det altsaa mig,
Hos hvem jeg tjener, al-den-stund jeg bærer Kløv?"

2. Den gamle Kone og den unge Pige, som begge elskede en Mand af middels Alder.

Erfaring viser, Kvinden plyndrer Manden stedse;
Om selv han elsker, eller elskes — ligegodt. -♦

En fiffig Kone holdt i sine Garn en Mand
Af middels Alder; Pynten skjulte hendes Aar;
En smuk ung Pige vandt hans Hjerte ligesaa.
Da begge vilde ligne ham, begyndte de
At rykke Haaret ud af Manden vixelvis,
Saa han, som mente, at hans ömme Kjærester
Ham vilde pynte, blev medeet foruden Haar:
De graa tog Pigen og de sorte Konen ud.

3. Hjorten i Fjoeset.

En Hjort blev opskræmt af sit Skjul i tætte Skov,
Og for at undfly nære Død for Jægers Haand

For Dyret ganske blind af Skræk til nærmest Gaard
 Og skulte her sig i et hel beleiligt Fjøs.
 Da sa'e en Oxe til den Skjulte: "Arme Dyr!
 Hvad tænker Du paa? løber selv i Dødens Gab,
 Og Liv betror Du til et Sted, hvor Mennesker bo?"
 Hin svarte bønlig: "Skaaner mig blot I; jeg vil,
 Naar Tiden kommer, atter bryde op herfra".
 Den Dag nu ender, og saa følger Aftnen paa.
 Løv bringer Hyrden, ser dog ikke Hjorten der.
 Og alle Bønder komme saa og gaa sin Vei;
 Men Ingen ser den; ja endog Forvalteren
 Gaar selv forbi den, mærker Intet, og alt glad
 Den vilde Skabning kom med Tak til Oxerne,
 Som holdt sig stille og gav Ly i Nødens Tid.
 Da sa'e en Oxe: "Vistnok ønske vi dig frelst;
 Men naar han kommer, som med hundred Øine ser,
 I største Fare svæve vil dit arme Liv".
 Alt under dette Herren selv fra Tallet gaar.
 Han havde fundet sine Oxer magre nys
 Og gaar til Krybben: "Hvorfor er ei Løv nok her?
 Her mangler Strøelse; og hvad Stræv at tage bort
 De Spindelvæve?" mens han saadan mønstrer Alt,
 Saa faa' han Øie med paa Hjortens høie Horn
 Og kalder sine Tjenere, som dræbe den,
 Og ta'r sit Bytte. — Denne Fabel viser os,
 At allerskarpest ser i Sagen — Herren selv.

4. *Broder og Søster.*

Min Regel mærk Dig, og i Speil Dig ofte se!

En Mand en Datter havde sig, ei lidet styg,
 En Søn af Ansigt derimod særdeles smuk.
 Tilfældigt saa sig disse to i barnlig Leg
 Udi et Speil, som stillet var paa Mammass Stol.
 Og Drengen roser da sin Skjønhed; hun blir vred
 Og taaler ei sin Broders Pral og Drilleri,

Tødet hun optog Alt som Spot; hvor rimeligt!
 Hun løber hen til Faderen at hevne sig,
 Og hadsk hun klager over Gutten, som, endskjønt
 Han var et Mandfolk, Kvindesager havde rørt.
 Men Faderen favned beggeto og kyssed dem
 Og delte ligt sin Faderømhed mellem dem
 Og sa'e: "Jeg ønsker, at I daglig bruge Speil:
 Du, at din Skjönhed ei ved Last du skjæmme skal:
 Du, at dit Ydre vi kan glemme for din Dyd".

5. *Den legende Æsop.*

Æsopus legte Nöddeleg i Börneslok.

En Attiker saa det, standsede og lo ham ud,
 Som var han galen. Men da Gubben mærkte det,
 — Han pleied Andre harcellere, ei de ham —
 En nedspændt Bue midt paa Vei han lagde ned
 Og sa'e: "Du Vise! udlæg det, jeg gjorde der!"
 Folk stimler sammen. Længe nok han piner sig,
 Men kan ei skjönne, hvad den Gaades Mening er.
 Tilsidst han gir sig for den Vise, som nu sa'e:
 "Hvis Ruen altid holdes spændt, den brister let;
 Men hold den slap, og den kan bruges, naar man vil".

Saa bör vi Aanden af og til adsprede lidt,
 At den til Tænkning vorder atter livet op.

6. *Ræven og Druen.*

Hr. Mikkell sulten vilde ha'e en Druen fat
 I Rankens Top og hopped til af al sin Magt.
 Da ei den naaede, gik den væk med disse Ord:
 "Den er ei moden, og jeg vil ei ta'e den besk".

Enhver, som laster, hvad han ei kan gjöre selv,
 Bör tage til sig Fabelen; den gjælder ham.

7. *Om Menneskenes Feil.*

To Sække gav os Jupiter at bære paa:

Paa Ryg den ene — den er fuld af egne Feil,
Men den, som tynges af vor Næstes, paa vort Bryst.

Af denne Aarsag se vi ikke egen Synd;
Naar Andre feile, er vi strenge Dommere.

8. *Styrmanden og Matroserne.*

Da En mon klage over Skjæbnen, og Æsop
Ham vilde trøste, digted han, som følger her:

Af barske Størme blev et Fartøi tumlet om
Alt under Graad og Dødens Frygt hos Folkene.
Medeet forandrer Veiret sig; Ædet klarner op,
Og Skibet bæres fremad trygt af gunstig Bris,
Og overvættes jubled hver en Sömand strax.
Men Skibets Styrmand var i Farer bleven vis;
Han sa'e: "Med Glæden Maade hold, og klag saa smaat,
Thi hele Livet Blanding er af Sorg og Lyst".

9. *Simonides's Skibbrud.*

En Digter bær sin Rigdom hos sig, hvor han gaar.

Simonides, just han, som skrev saa smukke Vers,
Til Asiens mest bekjendte Stæder reiste rundt,
— Han vilde derved lette sig de trange Kaar —
Og mod Betaling sang han her hver Seiers Pris.
Men da han herved bleven var en holden Mand,
Saa vilde han nu hjem igjen, alt over Sö
— Paa Æen Cea skal han nemlig være fød —
Og med en Skude, som en Storm hel frygtelig
Og egen Ælde midt paa Havet slog itu.
Man skraber sammen Mynt — Pretiosa — hvad man har,
Til Livets Ophold; og nysgjerrig spør da En:
"Tar Du da Intet med af dit, Simonides?"
"Har Alting paa mig". — Nogle Faa nu svam iland;
De Fleste omkom, tyngde ned af det, de bar.
Saa komme Rövère, tage det, Enhver har frelst,
Selv deres Klæder. Just en gammel Stad var nær,

Hed Clazomenæ. Did de Stakler søgte hen.
 Her leved En, som var til Læsning given hen
 Og mer end éngang havde læst vor Digters Vers
 Og, før han traf ham, alt Beundring for ham følt.
 Han gjorde Digterens Bekjendtskab, tog ham saa
 Med Glæde til sig og forsynte ham med Mynt
 Samt Klæder, Tyende, mens de Andre gik omkring
 Med Tiggertavlen. Da Simonides engang
 Dem mødte, sa'e han: "Nu! jeg sa'e Jer jo, at jeg
 Bar Alting paa mig; det, I medtog, gik sin Vei."

10. *Bjerget i Barnsnød.*

Saa dybe Sukke Bjerget drog i Fødselsstund,
 Og stor Forventning var paa Jorderige; men —
 En Mus det blev kun. Det er skrevet just for Dig,
 Som lover Meget, men blot Lidet retter ud. —

11. *Gjøgleren og Bonden.*

Saa tidt vi snuble, naar Partiskhed leder os;
 Og mens vi holde paa vor Fordom, blive vi
 Ved klare Fakta tvungne til at angre den.

En rig Patricier vilde give Skuespil
 Og indbød Godtfolk ved en Pris, han satte ud,
 Til frem at vise, hvad de kunde hver af Nyt,
 Og mangen Kunstner mødte frem til Væddestrid;
 Blandt dem en Gjøgler hel berömt for vittig Skjæmt.
 Han vilde, sa'e han, lade dem faa se en Ting,
 Som endnu aldrig var paa Scenen stillet frem.
 Det Rygte spredes, kalder sammen Borgerne;
 Den Plads, nys tom var, rummer knapt nu Publikum;
 Og da paa Scenen Gjøgleren stod ene frem
 Foruden Redskab, uden Hjælp af nogen Mand,
 Saa blev der her af pur Forventning tyst og stilt.
 Med eet stak Manden Ho'det ned i Togaens Bugt
 Og efterligned med sin Røst en Gris saa godt,

At Folket paastod, en var skjult i Kappens Fold,
 Og bød: Ryst Kappen. Da nu Manden gjorde saa,
 Og Intet var der, raabes der Bravissimo
 Til Kunstneren af Publikum og klappes stærkt.
 Det saa en Bonde. "Nei for Pokker, om han skal
 Min Mester blive" sagde han og loved strax
 At gjøre bedre just det samme næste Dag.
 End flere komme; men partisk man alt er stemt
 Og sidder mere for at pibe, end at se.
 Frem træde begge, og den Gjøgler grynter først,
 Faar Klap af Folket; Bravo, Bravo raabes høit.
 Da lod vor Bonde, som han skjulte i sin Barm
 En liden Gris — han gjorde det, men ubemærkt,
 Fordi der Intet funden blev hos Nummer een,
 Og kneb i Øret paa den Gris, han havde skjult,
 Saa Smerten tvinger frem Naturens egen Røst.
 Men Folket raabte, Narrens Efterlignelse
 Var meget bedre, bød at kaste Bonden ud.
 Men da tog denne liden Gris af Barmen frem,
 Beviste klarligt med det Pant den stygge Feil
 Og sa'e: "Den viser, hvad I er for Dommere".

1872.